Budětsko | Detail mlýna

Identifikační údaje

Adresa	Budětsko 3 798 52
Okres	Prostějov
Katalogové číslo	B 57
Katastrální území	Budětsko
GPS	49° 35' 23.7'' 16° 55' 41.6''
Mapová značka	Německý / Zaniklý objekt, památník
Poloha vůči obci	200 m SV od obce
Číslo kulturní památky	
Přístupnost	Zaniklý
Rok stavby	1872
Rok zániku	1924 - rozebrán

Stručný popis

Větrný mlýn německého typu čp. 3 stával asi 200 m severovýchodně od obce v trati Za humny od trávníku na čp. 178/2. Byl postaven v roce 1872 a zanikl roku 1924. Majitelem mlýna byl v roce 1884 Karel Snášel, v roce 1887 Josef Erben a roku 1897 manželé Josef a Františka Spáčilovi.

Lit.: Janečka, Josef: Větrné mlýna na Drahanské vrchovině, dipl. práce, MU Brno 2014,

Stoklas Eugen: Zaniklý větrný mlýn v Budětsku, Vlastivědný sborník 1929-31.

Ročenka Městského muzea v Litovli za rok 1930

Historie

Příjmení mlynářů působících na mlýně

- Erben Josef 1887 - 1897
- Snášel Karel 1872 - 1887
- Spáčil Josef 1897 - 1924

Architektura

Stav nemovitosti	Neexistuje
Typ	Německý
Dominantní stavební konstrukce	Dřevěná
Historické prvky	
Parametry	

Technologie

Technologické vybavení
Popis technologického vybavení
Technologické vybavení
Stopy po neexistující mlýnské technologii
Doplňkový provoz
Doplňkový provoz - popis
Historické prvky
Parametry

Literatura a prameny

Zajímavosti

Ostatní

Fotogalerie

Historické mapy

Obrazy

Listinné dokumenty, korespondence

9

Okolí větřáku bývalo oblíbeným rozdělním dětí a lidu mlýna často jim bývalo náhradou za koloťč, ač byla to nebezpečná hra a jednou jeden lák také se při ní základně poranil. Znám ho již zcela a podobně mnění i leckterý jiný mlýn. Slyšel sem, že i krásný mlýn dědkovický u Ladmířova jest také již téměř zbořen pokrokem doby a elektrinací Děkovic....

Tolik o zaniklém větrném mlýně u Budětěs. Osud jeho dělá mnila nadesmu vlastivědnému dorostu bříti dětkivou pozornost, aby si vše zvládal přímě vědomě nejzazavější mnění dnů a podle možnosti je uchovávalo pro budoucnost také fotografií, kresbou a popisem. Takovéto obrázky a záznamy, doplněny ve školním archivu, jsou pak znamenitou pomůckou historikovi kraje, jenž nejpilně léčí vlade a všechno znázornění sám také rozmáže. Fotografujte, kreslete, malujte a píšte a nezapomínejte na přesné datum u každé své kresby a u každého popisu.

Ad. Škrabal:

Zaniklý větrný mlýn u Budětěs. (Obr. ze dne 31. 5. 1925.) Podle starého

Větřák i se střechou byl asi 15 m vysoký. Průřez jeho byl čtvercový. Do schodech se šlo do balandy, malé, čtvercové světničky v tvaru věžičky, ze balandy do mezipatra, do něž padalo kolečkovým pytlíkem mouka z podkrovního koše pod křídlem. V protějším tvaru byl krupník „bedendr“ — kámen, otáčející se kol osy vodorovné. V podkroví byl kol nad mlýnským kamenem o ra hřídeli hranda, zvaná drak — kruhovití pálky, opřelící se do křídek a regulující chod mlýna.

Mlýn větrný nutnice po hráb, kdy vše silné při zemi tiše a lidé mezi si krotoval a rakli, nutno co nejvyšší hlídě chod větrání. Nutnice se na větřáku krotovalo a dělaly krosny. V zimě často pak na větřáku i bosáceali, jedli, pili a v karty hráli. Používalo a mlýna nikyho strašaly, bylo na valesi svůj stálo vody. A mlýn sám vyladoval mnoho péče, aby se za silného větru, což nadělalo na nákrších kolech velké škody. V přesmu roku 1885 za silného větru se roztrhl kámen krupníkový a prorazil strop. Jednaly rozmělal rolníka Bukovského. A roku 1921 v době opuštění mlýn vykradli zloději.

Roku 1886 statek Karla Sedláka i s větrným mlýnem koupil Josef Erben z Poníkve, jenž na větřáku také sídval, nechal jen mlýnek zdejmout a zahradil. Dcera jeho se provdala za Josefa Spálila z Ladmířova, jenž sídval sám a zemřel za války.